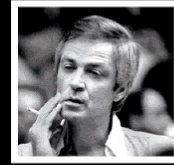

שישבת

ישראל היום | י"ב באייר תשע"ו | 20.05.2016

40

הצילומים הנדירים של אתני ישראל

24

משפחה של סליאור אמזלג ז"ל, הלוחמת ששמה קץ לחייה, ניצחה את מערכת הביטחון

החתכונים הסודיים של "הקוסם"

חודצי הגודלות

"ועדות ההחלטה" של משרד הרווחה הן הגוף שמחליט אם להוציא ילדים מבתייהם למוסדות, לאומנה או לאימוץ. אבל אנשי מקצוע המשתתפים בוועדות מספרים על ליקויים קשים בפעילותן - כולל רמיסת זכויותיהם של ההורים והחלטות שרירותיות, שמתקבלות עוד לפני הדיון **נעמה לנסקי**

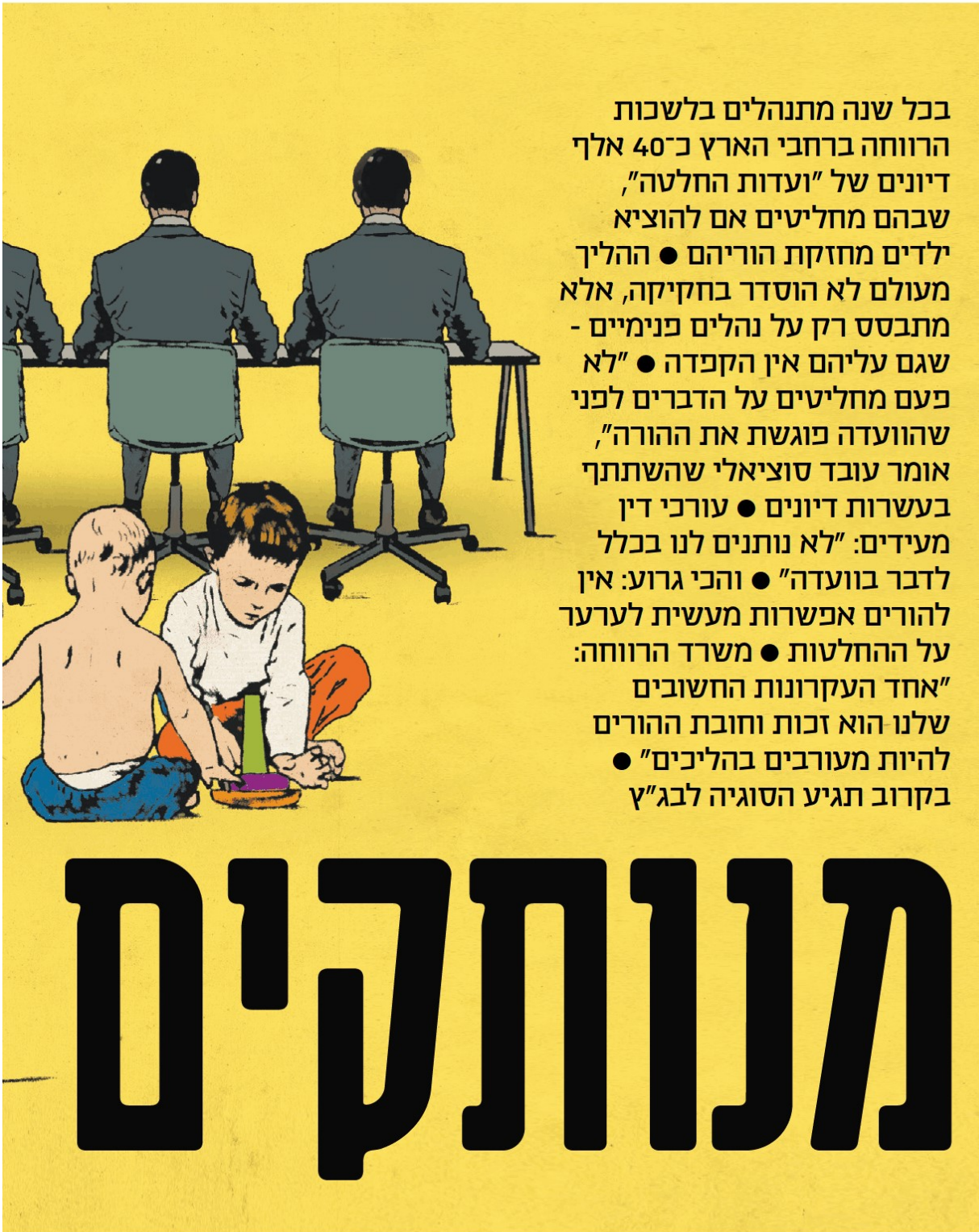
יאיר ניצני על הפרידה מגל"צ **13**

מ"שובר שורות" עד הבית הלבן: בריאן קרנסטון דוהר **46**

דרון מדלי, מחבר השיר שלנו לאירודיון, דווקא מרוצה **34**

בכל שנה מתנהלים בלשכות הרווחה ברחבי הארץ כ־40 אלף דיונים של "ועדות החלטה", שבהם מחליטים אם להוציא ילדים מחזקת הוריהם • ההליך מעולם לא הוסדר בחקיקה, אלא מתבסס רק על נהלים פנימיים - שגם עליהם אין הקפדה • "לא פעם מחליטים על הדברים לפני שהוועדה פוגשת את ההורה", אומר עובד סוציאלי שהשתתף בעשרות דיונים • עורכי דין מעידים: "לא נותנים לנו בכלל לדבר בוועדה" • והכי גרוע: אין להורים אפשרות מעשית לערער על ההחלטות • משרד הרווחה: "אחד העקרונות החשובים שלנו הוא זכות וחובת ההורים להיות מעורבים בהליכים" • בקרוב תגיע הסוגיה לבג"ץ

מנותקים

← **נעמה לונסקי**
איור: דות גילי

ג'טלי אימג'ס

"ההורה מגיע לסיטואציה שנוגעת לילדים שלו, ואין לו בעצם שליטה עליה", אומר י', עובד סוציאלי

עו"ד משכית בנדל, האגודה לזכויות האזרח: "בוועדות מתקבלות החלטות גורליות לגבי אוכלוסייה מאוד מוחלשת, תוך כדי הפרת הזכויות הכי בסיסיות - כמו הזכות לייצוג והזכות לעיון בחומרים"

הדר, אם חד-הורית: "כל מה שרצייתי לעשות הוא לצרוח, 'אתם מדברים על התינוקות שלי! אולי תיתנו לי להבין מה קורה? אולי תאפשרו לי להגיד מה דעתי?' אבל הרגשתי מושפלת ושתוקת"

עו"ד בנדל: "יש כאן פגיעה בזכויות אדם וגם פעולה בחוסר סמכות. רשות מנהלית לא יכולה לפעול בלי חוק, כשעל הכף מוטלות זכויות כמו הזכות לחיי משפחה וזכותו של ילד לגדול במחיצת הוריו"

שהדר התכוננה לרצות בכפות ידיה, היא ראתה שהן מרממות. "במשך 40 דקות נשי כתי שפתיים וקפצתי אגרופים חזק חזק, עד שהציפורניים חתכו לי בבשר. אמרתי לעצמי, תחייקי את עצמך, תשנמי, תשפתי פעולה, תראי להם שאת בן אדם רציני. אל תתפרצי. "שכתי מול ועדה של עשרה אנשים. הכרתי מותכם רק שתי ועדות סוציאליות. כל השאר היו אנשים שלא מכירים אותי, ואני לא זוכרת שבכלל פגשתי אותם. הם בקושי הסתכלו לי בעיניים כשדיברו על הילדה שלי ועלי. התלבטו בינם לבין עצמם אם אני מספיק טובה לגרל אותה והעבירו ביניהם כל מיני רפלים". על הוועדה הודיעו לה שלושה ימים לפני כן. הער ברת הסוציאלית התקשרה ואמרה לה לבוא לפגישה שבה "תהיה חשיבה מה הכי טוב לילדה". "כבר הרבה זמן אני מפתרת שרוצים לקחת לי אותה. בשלושת הימים האלה נכנסתי לשיתוק, לא הצלחתי לחשוב. רק ברקבתי לילדה, ולא עובתי אותה. היא הייתה בת שנתיים, כל מה שיש לי בחיים. "לוועדה הגעתי לבר. רק אחר כך הבנתי איך טעות עשיתי, שלא היה איתי מישהו שמבין בעניינים האלה. הם ריברו עם על זה שכדאי להוציא את הילדה מהבית למשפחת אומנה. אמרו שזה לטובתה, רק עד שאני 'אעמור על הרגליים'.

"ואני, כל מה שרציני לעשות הוא לקפוץ מהביסא ולצרוח, 'אלה החיים שלי! אתם מרביים על התינוקת שלי! אולי תיתנו לי להבין מה קורה? אולי תאפשרו לי להגיד מה דעתי? מה אני, קישוט? למה אני יושבת פה? מה אתם מרביים ביניכם ולא מתייחסים אלי בכלל?' אבל שאלו מושפלת ושתוקת". היא בת 29. אם חד-הורית מצפון הארץ, מובטלת, חסרת עורף משפחתי. לגרל את התינוקת הקטנה שלה היה קשה, בעיקר מבחינה כלכלית, אבל גם כוחותיה הנפשיים היו מוגבלים. הרג (שמה בדין מכות החוק, כמו תיר השמות של הורי הקטינים בכתובה) פנתה ללשכת הרווחה כדי לקבל סיוע בגידול התינוקת, ובתוך כמה חודשים מצאה את עצמה יושבת במעמך הזה, "חסרת אונים ומבולבלת. לא ידעתי מה לעשות שושבתי שאקבל" הוועדה שהדר מתארת היא "הוועדה לתכנון טיפול והערכה", שמבונה גם "ועדת החלטות". היא מכונסת בכל פעם ששירותי הרווחה שוקלים להוציא ילד מהזקת הוריו, ומשתתפים בה גורמי רווחה, וברוך כלל גם נציגים ממשרדי החינוך והבריאות, כמו מורה או אחות טיפת חלב. גם הילדים שבהם מדובר אמורים להיות נוכחים, בהתאם לגילם וליכולותיהם אבל מידת ההשקפה של הילדים מעטה ופחותה בהרבה מזאת של ההורים, שגם עליה אין הקפדה.

בכל שנה מתכנסות לפחות 40 אלף ועדות החלטות, במסגרתן לשכות הרווחה ברושיות המקומיות. ההחלטות שמתקבלות בהן הוות גורל - החל מהוצאת ילדים מחוקת הוריהם למורס או למשפחת אומנה ועד להעבירם לתום לאימוץ להמשך חייהם. לאחר ביצוע ההחלטות מתכנסות הוועדות מדי פעם לצורך מעקב.

מרבית הילדים לקוי מוסרו: מוטה, לא שוויגי ורומס זכויות של הורים וילדים. "זאת חוויה אלימה, אין לי מילה אחרת", אומר י', עובד סוציאלי שלקח חלק בעשרות ועדות החלטות. הוא בעל תואר שני בעבודה סוציאלית וזה שבע שנים עובד במסגרות שונות במערכת הרווחה, שמטעמן הוא נשלח לוועדות. "לעולם אובדן את ועדת ההחלטה הראשונה שהשתתפתי בה. הייתי המום ומטולטל. הרגשתי שמדל זולים באמת שישבה שם, שמתייחסים אליה כמו אל

ע"ד בנדל. "הליך לא הוגן"

ילדה קטנה, ושאנחנו לא באמת עושים את העבודה שלשמה התכנסנו. מאז אני ע"ד להרבה מצבים, שמי בהורים לי שקורה פה משהו מאוד שנוי. "בוועדה אמורה להיות חשיבה של גורמי המקצוע, בשיתוף ההורים, מה יעלה בגורל הילדים. אבל בהרבה מקרים הוועדות האלו הן רק מראית עין של ריון. לא פעם, מחליטים על הרברים מראש, עוד לפני שהוועדה מתכנסת ופוגשת את ההורה. אפילו הרו"ח יכול להיות מוכן מראש בהתאם, ואז ההורה מגיע לסיטואציה, שנוגעת לילדים שלו, ואין לו בעצם שליטה עליה. אני רואה הורים יוצאים מהוועדות האלה חב"לים. הם מרגישים, ובצדק, שלא ראו ולא שמעו אותם". במקרה של הדר הסתיימה הוועדה בהמלצה להעביר את בתה, שהייתה אז בת שנתיים, למשפחת אומנה. בית המשפט אימץ את ההמלצה, כפי שקורה בחלק מכריע מהמקרים. מאז חלפו שנתיים. הדר פגשה את בתה למשך שעה בשבוע, במקום צ"ב בריישוב שבו מתגוררת משפחת האומנה. פעם בשבועיים באה בתה הביתה למשך טוף השבוע. "מבחינה שלי להילדה תחושה, אולי בקרוב", מספרת הדר. "בינתיים החיים שלי לא הפכו ליותר קלים. לא קיבלתי שום סיוע כדי לעמוד על הרגליים, ומה שהכי קשה לי זה שהבת שלי גדלה בבית של אחרים. אני לא קמה כל בוקר והולכת לישון כל לילה כשהילדה היחידה שלי ליד".

בכון לסוף שנת 2014 הוגדרו כ-366 אלף קטינים בישראל כ"ילדים בסיכון". כל אחד מהם עשוי להיות מוצא מרשות הוריו, זמנית או לצמיתות. 63 אחוזים מהילדים בסיכון באים ממצב כלכלי קשה. למחציתם יש לפחות הורה אחד מובטל. כשליש הם ממשפחות מהגרים, בעיקר מאתיופיה וממדינות בריה"מ לשיעור שליש מהם גדלים אצל הורה יחיד, בדרך כלל

מנותקים

"אתה יכול לרעור על דו"ח חניה ולא יוכל לרעור על הוצאת ילד מהבית", אומרת ש'

"הכל נסמך על הנחות פנימיות מהרג המנהלי הכי נמוך, שאין מה להשוות בינו לבין חוק או תקנות, מבחינת רמת המחויבות להן. כלומר, אפשר לחרוג מהן, אפשר לשנות אותן, אין סנקציות משמעותיות שאפשר להטיל אם הן לא נאכפתות. למשל, אם הורה לא יזמן לריון שנוגע לגורל ילדיו, זה לא יפחית מתוקף ההחלטה שהתקבלה. אם, לעומת זאת, היה חוק שקובע שחובה לזמן את ההורה, והוא לא זומן, הרי שזו עבירה על החוק. מציגנו שלא רק שההנחות של תע"ס לא מקיימות במלואן, אלא שיש בהן גם בעיות קשות. למשל, לא מובטח בכלל ארץ יש לקבל את ההחלטה, מה עושים כשיש רעת מיעוט, כמה מחברי הוועדה צריכים לתמוך בהחלטה כדי שתתקבל. הכל נוזל ונחלי בהרכב הוועדה ובלישכת הרווחה המסוימת שבה זה קורה. ואלו החלטות שחן לעיתים מלתי הפיכות ויכולות להסתיים באימוץ. יש כאן פגיעה בזכויות אדם וגם פגיעה בחוסר סמכות. רשות מנהלית לא יכולה לפעול בלי חוק או לפחות תקנות, משמטימיות אותה, כשעל הכף מוטת לוח זכויות אדם, כמו הזכות לחיי משפחה וזכויות של ילד לגדול במחיצת הוריו. אלה זכויות חוקתיות, שאי אפשר לפגוע בהן באמצעות החלטה מנהלית. ידע לפני שלוש חודשים עבר חוק האומנה, שבסגרתו הוסדר חוקית חלק קטן מפעילות הוועדות, שנוגע למשפחות האומנה ומתייחס לזכויות הילדים והורי האומנה. סהרה בו התייחסות להורים הביולוגיים, ובכל מקרה, 80% אחוזים מההוצאות הרוחניות הן לפעילות, כך שהחוק הוא לא רלוונטי לגביהן".

ככאלה שלא נלחמים מספיק. כל אלה יכולים להשיג פיע לרעה על המלצת הוועדה. "בוועדות שאני משתתפת בהן, אני מאוד מקפידה להגיד להורים משהו על הילדים שלהם. למשל, לומר לאמא, את יודעת, יש לך ילדה מקסימה. אחרי שאני אומרת משהו כזה, ההורים מתחילים מייד לבכות. כי באמת, בלא מעט מקרים אף אחד לא טרח לדבר איתם, לראות אותם באמת, להתייחס אליהם ישירות. והם מתגעגעים לילדים שלהם, רוצים את הילדים שלהם, אוהבים אותם. הריון מתנהל במשך כשעה ולוהרה ניתנת זכות הייבור רק בסוף. אם במהלך הריון הוא יזרוק הערה או יגיב, יגידו לו, 'כשיגיע תורך תדבר'. קשה מאוד לדבר בסוף הליך כזה. ההורים כל כך פגיעים, שהם מוברים מתוך כעס וכאב. יש מקרה שקרה לפני מספר שנים ומזדהר לי עד היום. כשהגיע תורה של האמא לדבר בוועדה, היא ירדה על הברכיים ופשוט התחננה על חייה ועל חיי הילד שלה, שהיה במשפחת אומנה ורצו שיעבור לאימוץ. אמא עם עבר קשה ללא ספק, שהגיעה לוועדה לבריה, וכל מה שגותר לה לעשות הוא לרדת על הברכיים ולהתחנן. היא אמרה, 'אני אעשה כל מה שאתם רוצים - רק אל תוציאו את הילד שלי לאימוץ, בסופו של דבר, הילד לא הועבר באותו שלב לאימוץ, אבל כעבור זמן זה נעשה".

חשוב לש' לומר שהיא מתנגדת למתקפות על העובדים הסוציאליים ולהתייחסות אליהם כאל "חור טיפיליים". אני מקבלת בנוגע כספי על כל ילד שאני מטפלת בו. להפך, כל ילד שמצא מהבית מוסיף לעומס העבודה שקיים ממילא. יש הרבה ער בדים סוציאליים שמנסים לעשות את המיזב בתוך המערכת, למען המשפחות האלה, ומעל לכל, למען הילדים. אבל אני לא מסוגלת לשותק עוד לנוכח הרברים שאני רואה בוועדות".

מורין (29), אם לילד בן 4, השתתפה בוועדה לפני כחודש. בגלל סכסוך גירושים מר בינה לבין האב וקשיים רגשיים וחברתיים שנצפו בן הילדים, הוגדר בנה כילד בסיכון, וגורמי הרווחה העלו את האפשרות שיצא מהבית.

"שבת שם כאילו אני בובה שאמורה לתת את ההס' כמה שלה להחליט. הוועדה ולשונק", היא מתארת. "כאילו זה לא הילד שלי. כאילו אני לא באמת רלוונטית. טי. יותר התיחו בי האשמות מאשר תנו לי הסברים". את ההורעה על קיום הריון קיבלה, לדבריה, בה תראה של יום וחצי. "התסקירים של הוועדת הסר ציאלית לא הגיעו אלי, ולא ידעתי מה בדיוק יכול להיות. הכרתי שלושה אנשים מתוך העשרה שהשתתפו בוועדה - את המפקח המחוזי ושתי פקידות סעד. כלומר, שורה של אנשים שרובם לא מכירים אותי, אבל מכירים את הוועדה או השני ועובדים אחר עם השני. או מה שקול הקול שלי מולם, בהש' וואה לפקידת סעד, קולגה שלהם, שחושבת שאני אמא לא מתפקדת? "הריון נמשך כשעה וחצי, ורק בעשר הרקות האחרונות נתנו לי את זכות הדיבור, וגם אז קטעו אותי. אמרו לי, 'את מתבלבלת', או 'את מציגה רברים מהקשרים'. לא הרגשתי שביי טאיתי את עצמי בכלל, ולכן לא הייתי מוכנה לחתום שאני מסכימה להמלצות שלהם. כשיצאתי, לא נתנו לי שום פרטוקול או סיכום. שום דבר".

ועדת סילמן, שבתנה במהלך תקופה ממושכת את מדיניות משרד הרווחה בנושא הוצאת ילדים למס' גרות חוץ ביתיות, ושתיגשה את מסקנותיה בפברואר 2014, ציינה את חשיבות "הקפדה על הכנה מסודרת של ההורים ושל הילדים לקראת ריון הוועדות וקיום

עו"ד שטיינברג. "אין טיפול"

ש', עובדת סוציאלית ותיקה, שהשתתפה בעשרות ועדות: "אני מתנגדת למתקפות על העובדים הסוציאליים, אבל אני לא מסוגלת לשתוק עוד לנוכח הדברים שאני רואה בוועדות"

עו"ד ורדה שטיינברג: "מניסיוני, ברוב המקרים, כמעט הכל סגור מראש. השבוע הייתי בשתי ועדות, יושבות ראש הוועדות באו עם ההחלטות כשהן מודפסות ומוכנות"

צילומים: יהושע יוסף, Gettyimages

מנותקים

ברגע שהנושא עלה.

הן עוברת סוציאלית שהשתתפה בכ-100 ועדות החלטה, מסרה בתצדדי שצורך לעתירה לבג"ץ כי "במרבית המקרים אין הכנה של ההורים לקראת הוועדה, והם לא תמיד יודעים מה הולך לקרות שם". היא מספרת שהורים יכולים לגלות בוועדה כי על הפרק עומד לא פחות מאימוץ הילד או הילדה שלהם. "היה לי מקרה של אמא שאני חושבת שלא הבין נה מה בדיוק הולך לקרות בוועדה. אחת העוברות הסוציאליות הציגה את עצמה כנציגת השירות למען הילד, אבל לא אמרה את המילה 'אימוץ'. כשהגענו לחדר על אפשרות של אימוץ הילד שהה באותה עת צאל משפחת אומנה: 'ל', האמא ממש התפ" רוקה ובכתה. היא אמנם שמעה בעבר על האפשרות והו התעוררת הסוציאלית של השירות למען הילד, שחיתתה בתפקיד לפני הנכונות, אבל בגלל שהן התי' חלפה, היא לא הבינה שבעצם שתינון באותו תפקיד ואחריות לאפשרות הוו. רק לקראת הסוף הנושא עלה פתאום, ללא הכנה מקדימה, ובאופן טבעי היה לה ממש קשה להשמוע על זה".

מערזיות שונות מתברר שלא פעם החלטות בווע' דות מתקבלות מראש, מה שמעקר את מהותן ומטיל סימן שאלה גדול על מידת ההסכמה החופשית שיש למשפחות בדיונים.

"מניסיוני, אין לי ספק שברוב המקרים, כמעט הכל סגור מראש", אומרת עו"ד רדח שטיינברג, שמייצגת הורים בהליכים הקשורים להוצאת מהבית, ושנכחה בעשרות ועדות החלטה. "השבוע הייתי בשתי ועדות, בשתי ערים שונות. יושבת ראש הוועדות באו עם ההחלטות, 'המלצות', כפי שנקראות אותן לדיון כשהן מודפסות ומוכנות. לא היו שום החלטות ושום התייצבות. אמרו: זה מה שהחלטנו. אין פה לבחון ש"י פול והערכה, יש פה החלטה. זה הליך מיותר, מבזבז של כסף, משחק בכאילו. בעיניי רב" רים צריכים להתנהל מבני משפט והוו. "אני מייצגת כיום כמאה, שמקבשת לשמש משפחת אומנה לנכדה בן השנה וחצי, משהו שבתה, אמו של התינוק, סר' בלת מפגור קל. במקרה הזה התקיימה לפני המישה חרשים ועדת החלטה, ומיד למחרת הילד נלקח לאומנה. ככה, מהיום למחר. כל התשתית הייתה מוכנה וערוכה מראש. התינוק היה סומן."

"אני מרגישה שבלא מעט מקרים, מה שקורה בווע' דות הוא מעין סוג מצג אבל גם אם לא – מהן היכר' לות של המשפחה להתמודד כראוי אם מודיעים לה על הדין יומיים מראש ולא מאפשרים לה להיערך? אם עורך הדין מקבל את החומר רק בתחילת הדין, או יום לפני, אך אפשר להגיב לטענות?" את לא יכולה לבקש את החומר יותר זמן מראש? "אני יכולה ואני מקבשת, אבל בדרך כלל לא נו' תנים לי, או מקשים עלי מאו. יש פעמים שבהן אני מקבלת רק חלק מהחומר. יש לשכות שמגדירות לעשות: הן נותנות לי את התסקיר רק במהלך הדין בוועדה, ואסור לי לצאת איתו מחוץ לחדר".

גם ש' נתקלה בתופעה. "הרבה פעמים את מגיעה לוועדה ומרגישה שלמעשה כבר התקבלה החלטה, ודין אמיתי לא מתקיים. הלך הרוח של הרברים הוא לכיוון מאוד ברור, והיכולת של ההורה לשנות משהו אינה משמעותית."

"יש שוני גדול בין הלשכות ביישובים שונים, וזאת בעיה בפני עצמה. התנהלות הוועדה היא שרירותית ונקבעת על ידי מנהל מחלקת הרווחה או מרכז הוועדות. במקומות מסוימים בארץ בולט שהכל כמעט קבוע מראש, הוועדות הן חוג של חתמת גומי, משהו שצריך לעשות מבחינה פרוצדורלית. אני שומעת הורים שאומרים אחד לשני, 'אם אתה

רוצה שיתייחסו אליך ברצינות, תעבור לעיר אחרת: אלה דברים שאסור שיקרו.

"יש מקרים שבהם מתקיימת חשיבה משותפת, אבל ככלל, זה מפגש שעושים אחת לשנה, ולכל הצדדים ברור איך זה יגמר – המשך סידור האומנה לילה לא באמת עוצרים ואומרים, דגע, חמש שנים אנחנו מקבלים את אותה החלטה."

"היו פעמים שבהן ררשו ממני לכתוב רד"ח עם המלצות בכיוון הברור שעליו החלט. כלומר, הש' תרלו ליישר קו אחיד מראש בין הגורמים שלוקחים חלק בוועדה. לא פעם נתקלתי במצבים שבהם מרכז הוועדה או פקידת הסער' ביקשו ממני לשנות המ' לצות או לכתוב דברים ברור אחרת ממה שכתבתי במקור, כדי להשיג את האחריות הזאת."

"למשל, היו מקרים שבהם רציניתי שילדך הוומנה יהיה קשר עם הוריו הביולוגיים. האמנתי שהו נכון ושהו אפשרי, אבל הכיוון של הרכב הוועדה היה הע' ברת הילד לאימוץ. אני התנגדתי לזה. לפני הוועדה ניסו לשכנע אותי שלא אגיד את דעתי בפני ההורים."

"אני נשאאתי בעמדתך, וכמוני גם עמיתות שלי, אבל ההונה המערכתית היא ברורה: הבה פעמים יש רצון לסגור את הדברים לפני הוועדה, כדי שלא יתקיים דיון אמיתי. לייצר חזית אחידה ותחומה מול ההורים". חבר בוועדה יכול להתנגד להחלטה שלה? "אני יכולה להתנגד, אבל בתור עוברת סוציאלית,

שהיא לא פקידת הסער' או מנהלת הוועדה, אין הרבה מה לעשות עם ההתנגדות שלי".

הורה יכול לערער על החלטה של הוועדה? "אפשר לפנות לבית משפט, אבל הוא בחון את החוקיות של החלטה, הוא לא מוסמן להתערב בה' חלטות המקצועיות. כך יוצא שאחא יכול לערער על רד"ח הגיה ולא יכול לערער על הוצאת ילד מהבית."

"יצא לי לראות לא מעט מקרים שבהם פקידת הסער' ניסתה לנטרל מראש את התנגדות ההורים להחלטה שעומדת להתקבל. למשל, לפני שמתכני' סת הוועדה ואפילו לפני דיון בבית המשפט, אומרים להורה: תסכים להחלטות שלנו, ובתמורה נגדיל את מספר הביקורים של הילד, נאפשר עוד פגישות איתו. 'בכלל, כראי ההורים שהוציאו להם את הילדים' מהבית להיות הכי בסדר עם כל מי שאחראי לגורלו של הילד, כי זה יכול בקלות להיראות אחרת. כן, יש פה גורם של איום. בעיקר לקראת כינוס הוועדות. "היה מקרה שבו הוציאו לאמא שני ילדים מהבית. עם אחר הילדים היתה סיטואציה מורכבת, ופקידת הסער' איימה להפסיק את הביקורים אצל הילד השני כדי שהאמא תשתף איתה פעולה. אני לא איפשרתי את זה. את לא יכולה לאיים על הפסקת הביקורים אצל ילד

שבכלל לא קשור לסיטואציה שהתפתחה עם אחיו". שתיים מהמלצותיה הכוללות של ועדת סילמן היו הקמת נציבות תלונות ציבור, שתרון בהחלטות הוועדות, והבטחת ייצוג משפטי להורים בוועדות שרנות בהוצאת ילדים מהבית. לחברי הוועדה היה ברור שמדובר למעשה בפרודם משפטי, ולכן חובה להבטיח ייצוג של ההורים, אפילו במימון המדינה, אם אין להם אמצעים לכך. הוועדה אף נקבה בעלות משוערת של 17 מיליון שקלים לשם מימוש ההמל' צה. שתי המלצות לא קוימו בשטח.

"קורה לא מעט שמונעים ממני לדבר בוועדות", מספר עו"ד יוסי נקר, שמייצג ילדים והורים מול מערכת הרווחה זה יותר מעשור. "בדרך כלל ההורים יגיעו לא מיוצגים. או בגלל שאין להם אמצעים לממן עו"ד, או בגלל שהם מודעים על הוועדה בהתראה צגרה מאוד ולא מספיקים להיערך. וכשכבר מגיעים עם ייצוג, מצפים מעורך הדין להיות על תקן ידיה, שיושב בשקט".

נקר מציג הקלטה של דיון בוועדת החלטה, שני ערכה בלשכת הרווחה בפתח תקווה. בהקלטה נשמע בכיור כי מנהלת הוועדה מבחינה לנקר שהוא אינו יכול לייצג את ההורים בתוך הוועדה, ושאם הוא מעוניין להיות נוכח, 'אתה צריך לשבת ולשתוק. פה זה לא בית משפט".

לאחר ירכוש ממושך, וחרף בקשות ההורים לאפי' שר לנקר לייצגם, הוועדה פוזרה והדיון לא התקיים. "יש ועדות שבהן אתה צריך להילחם על זכות הכי' ניסה שלך", הוא אומר. "כבן להיום, אין הסדרה של ייצוג משפחות. מצפצפים עלינו גם בהקשר הזה". "זה פשוט לא חוקי", אומרת עו"ד בגרל. "אין ספק שמדובר בפרודם מעין שיפוטי. כמו בית משפט קטן, שרן במחלוקת בין הרשות המנהלית לאוהיה, ולכן חשוב שהיו בו זמנית ייצוג והכיות ערה. בוועדות החלטה שתי הכויות האלה לא מתממשות, ולכן אנחנו פונים לבג"ץ".

"מוכרחים לווסת את הכוח של הוועדות האלו", מרגיש י. "לאפשר בהן מקום לחשי' בה ולטיפול. להורים האלה הילדים שלהם מגיע יותר וגם לנו, כעובדים סוציאליים שהגיעו למקצוע הזה מתוך רצון ואמונה, מגיע יותר".

מומשרד הרווחה והשירותים החברתיים נמסר בתגובה: "בניגוד לנטען במכתב, המשדר רואה חשי' בות רבה בקידום החקיקה בנושא ועדות תכנון טיפול הערכה. בשנת 2009 גיבש המשדר הצעת חוק השמה חרץ' ביחית של ילדים (ועדות תכנון טיפול ואומנה). הצעה זו נועדה להסדיר את תחום השמה של ילדים בפנימיות ובמשפחות אומנה. בהצעה יחד פרק לסדרי עבודתן של הוועדות לתכנון טיפול, ובו פורטו תפקי' די הוועדה וסמכויותיה, העילות להתכנסותה, הרכבה, אפשרויות ערד על החלטותיה ועוד."

"אחד העקרונות החשובים שעומדים בבסיס מדי' ניות המשדר הוא זכות חובת ההורים להיות מעור' כים ושותפים בהליכי קבלת החלטות בנוגע לילדם שבסביבו. נציין כי הוועדה הינה תהליך טיפולי ולא משפטי. ההורים נכאים לקרוא ולקבל כל חומר הג' גע לעניינם, בכלל זה הרד"ח הסוציאלי, תיעוד עיקרי הדין והתוכנית הטיפולית."

"המוער' שבו מתכנסת הוועדה נקבע בדרך כלל כשלושה שבועות לפני הדין, אלא אם מרובך במצבי' סיכון וסכנה שהילד נמצא בהם, המומיכים דיון חרף. "בבקש' להוסיף משמדר הרווחה מפעיל תוכנית ייחודית לשיקום משפחות, שנותנת מעטפת טיפולית לחיווק המשפחות ולמניעת הוצאה מהבית. בנוסף, המשדר פועל לקידום חקיקה, שתשלים את חוק האומנה ותסדיר את שיקום המשפחות".

naamal@israelfayom.co.il

מורין, אם לילד
בן 4, שהשתתפה
בוועדה: "ישבתי
שם כאילו אני
בובה שאמורה
לתת את ההסכמה
שלה להחלטה
הוועדה ולשתוק.
כאילו זה לא הילד
שלי. יותר הטיחו
בי האשמות מאשר
נתנו לי הסברים"

עו"ד שטיינברג:
"איך המשפחה
יכולה להתמודד
כראוי אם מודיעים
לה על הדין יום
יומיים מראש? אם
עורך הדין מקבל
את החומר רק
בתחילת הדין,
או יום לפני, איך
אפשר להגיב
לטענות?"

עו"ד יוסי נקר:
"קורה לא מעט
שמונעים ממני
לדבר בוועדות.
בדרך כלל ההורים
יגיעו לוועדה לא
מיוצגים, וכשכבר
מגיעים עם ייצוג,
מציפים מעורך
הדין להיות על
שיושב